

Õiguskantsler

Marika Merilai
Eesti Kaupmeeste Liit
info@kaupmeesteliit.ee

Teie 19.11.2014 nr

Meie 23.12.2014 nr 6-1/141487/1405301

Selgitus vastuolu mittetuvastamise kohta Käsimüügiravimite jaemüügi piirangud

Lugupeetud Marika Merilai

Pöördusite õiguskantsleri poole korduva taotlusega kontrollida ravimiseaduse § 29 lg-te 1 ja 2 põhiseaduspärasust seoses sellega, et neist sätetest tulenevalt ei ole lubatud müüa ravimeid muudmoodi kui üksnes apteegiteenuse osutamise raames.

Leidsite, et seesugune piirang ei ole õigustatud olukorras, kus käsimüügiravimite müügil väljaspool apteekide tagatakse apteekidega võrreldav nõustamine ja kontroll ravimite säilitamise ja käitlemise üle või kus konkreetse ravimiga seonduvad ohud rahvatervisele on väikesed ning võimaldavad ka madalamate nõuete täitmise korral tagada rahvatervise kaitse apteekidega võrreldaval tasemel. Oma taotluses olete lähtunud eeldusest, et kõikide käsimüügiravimitega ei kaasne selliseid terviseriske, mis nõuaksid nende müüki apteekides ning õigustaksid ettevõtlusvabaduse piiramist. Oma väidete põhistamisel olete mh tuginenud võrdlusele teiste riikidega ning viidanud Euroopa Kohtu praktikale. Teie taotlusest nähtub, et ravimite väljaspool apteekide jaemüüki lubamisega on seotud mitmed probleemid, sh ravimialase nõustamise küsimus, ravimite käitlemise ohutus ja kvaliteet, järelevalve- jm kulude kasv riigi jaoks, apteekide jätkusuutlikkuse tagamine. Seejuures olete pakkunud ka lahendusi, kuidas nimetatud riske maandada.¹

Vaadanud Teie taotluse läbi, **ei tuvastanud ma ravimiseaduse § 29 lg-tes 1 ja 2 vastuolu põhiseadusega**. Lühidalt kokku võttes leian, et apteegiteenuse osutamist reguleerivad sätted on proportsioonis taotletava eesmärgiga maandada ravimite jaemüügi kaasnevaid ohte. Nimelt on ravimiseaduses tervisepõhiõiguse tagamiseks sätestatud erinõuded ning tegevusloakohustus, mis seob ravimite jaemüügiõiguse apteekri nõustamisega. Selle tõttu ei ole osasid ettevõtjaid põhjendamatult turult tõrjutud², kuna igaüks, kes viib oma tegevuse vastavusse selles valdkonnas ettevõtluse kasutamisele seatud tingimustega, saab tegeleda ravimite jaemüügi apteegiteenuse osutamise raames. See tähendab, et **seadusandja ei ole põhiseadusest tulenevalt kohustatud käsimüügi piiranguid leevendama, küll aga võib ta seda teha, kuna ravimite jaemüügi alternatiivide üle otsustamiseks on seadusandjal ulatuslik kaalutlusruum**.

¹ Taotluse p-d 78, 83, 85, 88.

² Vrd RKÜK 09.12.2013 otsus asjas nr 3-4-1-2-13, p-d 114, 126, 136 ja 145, mis käsitlevad asutamispäringutest lähtunud ebavõrdse konkurentsi küsimust.

Järgnevalt põhjendan täpsemalt, miks ma seesugusel seisukohal olen. Selleks selgitan põhiseadusest tulenevat (p 1), määratlen ettevõtlusvabaduse riive ja legitiimse eesmärgi (p-d 2-3) ning annan hinnangu riive põhiseaduspärasusele (p-d 4-15). Lõpuks lisan selgituse seadusandja kaalutlusruumi kohta (p 16).

Põhiseadusest tulenev

1. Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi PS) §-st 31 tuleneb õigus tegeleda ettevõtlusega ehk ettevõtlusvabadus. Ettevõtlusvabadus kaitseb ettevõtja võimalust toimida turu tingimustes riigi põhjendamatu sekkumiseta.³ Ravimite jaemüük kui tulu saamisele suunatud majandustegevus on ettevõtlus. Riigikohus selgitas apteekide asutamispäringute lahendis, et apteegiteenus ei ole selline teenus, mida suudetaks pakkuda ainult juhul, kui teenust saadaks pakkuda konkurentsita või vähese konkurentsiga. Teisalt märkis Riigikohus viidatud lahendis ka seda, et apteegiteenust tuleb lugeda üldist majandushuvi pakkuvaks teenuseks (vt p 159). Seetõttu avalikes huvides võib olla apteegiturul õigustatud suurem riigi sekkumine kui mõnes teises ettevõtluse valdkonnas.

Ettevõtlusvabaduse riive ja legitiimne eesmärk

2. Ravimiseaduse (edaspidi RavS) § 29 seob ravimite tarbijale kättesaadavuse apteekri poolse nõustamisega.⁴ Seejuures inimtervishoiu kasutatavate ravimite jaemüügi õigus saab olla üksnes üldapteegil.⁵ Väljaspool apteegiteenust keelab ravimite jaemüügi RavS § 38 lg 1 p 3, mis sätestab apteegiteenuse osutamiseks tegevusloakohustuse. Seetõttu üldapteegi tegevusloata on ettevõtjal üldjuhul⁶ keelatud ning karistatav⁷ tarbijale ravimeid müüa. Ka ei saa kaupleja selleks õiguspäraselt ravimeid hankida.⁸

3. Ravimite jaemüügil kehtiv tegevusloakohustus ning sellega seotud keeld müüa tarbijale ravimeid väljapool apteegiteenuse osutamist (edaspidi ka *apteegikohustus*) riivab ettevõtlusvabadust. Riivel on aga tervisepõhiõigusest lähtuv legitiimne eesmärk tagada kontroll ravimite jaemüügi üle, maandada sellega seotud ohud ning kaitsta seeläbi rahva tervist.⁹

³ RKÜK 09.12.2013 otsus asjas 3-4-1-2-13, p 112.

⁴ “[---] § 29. Apteegiteenus

(1) Apteegiteenus on ravimite jaemüük või muul viisil väljastamine koos sellega kaasneva nõustamisega ravimite sihipäraseks ja ratsionaalseks kasutamiseks ning kasutaja teavitamisega ravimi õigest ja ohutust kasutamisest ja säilitamisest ning ravimite ekstemporaalne ja seeriaviisiline valmistamine ja jaendamine.

(2) Apteegiteenuse osutamine on lubatud ainult sellekohase tegevusloaga apteegis ja selle struktuuriüksuses ning arvestades eri liiki apteekidele kehtestatud piiranguid. [---]“.

Sama paragrahvi lg 3 järgi võivad apteegiteenust apteegis ja apteegi struktuuriüksuses osutada ainult Terviseametis registreeritud proviisor ja farmatseut.

⁵ Vt RavS § 30 lg 6, § 31 lg 5 ja lg 5¹, § 33 lg 3.

⁶ Nt RavS § 26 lg 7 lubab hulgimüügi ettevõttest väljastada tarbijale meditsiinilisi gaase.

⁷ KarS § 372 järgi on karistatav tegevusloata tegutsemine valdkonnas, kus tegevusluba on nõutav.

⁸ Vt RavS § 18 lg 1, § 26 lg 4 ja lg 8, § 31 lg 3.

⁹ Nimelt on seadusandja otsustanud lubada ravimite jaemüüki üksnes koos sõltumatu ja asjatundliku nõustamise ning kontrolliga. Vt ravimiseaduse [360 SE seletuskiri](#) algteksti juurde: „[---] Apteegiteenuseks on ravimite jaemüük või muul viisil väljastamine koos sellega kaasneva nõustamise/teavitamisega ning ravimite ekstemporaalne ja seeriaviisiline valmistamine. Nimetatud tegevusi võib toimetada ainult sellekohase tegevusloaga apteegis ja selle struktuuriüksuses, arvestades erinevatele apteegiliikidele kehtestatud piiranguid ning ainult § 31 lõigetes 3 ja 4 nimetatud isikute poolt. Apteegiteenuse mõiste võeti kasutusele eelnõu töögrupis apteekreid esindavate erialaühenduste ettepanekul, et tõsta esile apteegi kui tervishoiusüsteemi ühe olulise lüli tähtsust ravimite käitlemisel, kuna ravimi müük elanikele kujutab endast enam kui jaemüüki selle tavatähtsuses, seda eelkõige ravimi müügiga kaasneva nõustamise ja kontrolli näol. [---]“. Eelnõu 360 SE on kättesaadav: www.riigikogu.ee/otsetee.

Hinnang riive proportsionaalsusele

4. Ravimite jaemüük on osa ravimite käitlemise ja vahendamise üldisest korraldusest, mis peab tagama Eestis kasutusel olevate ravimite ohutuse, kvaliteedi ja efektiivsuse ning edendama ravimite sihipärasest kasutamist.¹⁰ Riik kontrollib ravimikaubandust kõigi jaotuskanalite puhul ning igas tarneahela lülis. Selleks sätestab RavS § 38 loakohustuse ravimite tootmisele, ravimite hulgemüügile, apteegiteenuse osutamisele ning ravimite vahendamisele.

5. Ravimiseaduse järgi eeldab ravimite jaemüük üldapteegi tegevusloa olemasolu sõltumata sellest, kas apteegiteenust osutatakse üldapteegis, selle struktuuriüksuses (haruapteegis või apteegibussis) või kaugmüügi teel (nn internetiapteegis). Ravimite jaemüügiga seotud nõuete täitmise järele valvab RavS § 100 lg 1 järgi Ravimiamet.

6. Ravimite jaemüügi piiramine apteegiteenusega aitab ravimite jaemüüki kontrollida ning sellega seotud ohte maandada. Seetõttu on meede oma eesmärgi saavutamiseks sobiv. Järgnevalt selgitan meetme vajalikkuse puutuvalt, millised ohud käsimüügiravimite väljapool apteegiteenust jaemüüki lubamisega kaasnevad ning kas nende ohtude maandamiseks ei ole ettevõtlust vähem riivavaid, kuid rahvatervise seisukohalt vähemalt sama tõhusaid alternatiive (p-d 8-11). Riive mõõdukuse kohapealt selgitan sekkumise intensiivsuse ning ettevõtjate ebavõrdse kohtlemise küsimusi (p-d 12-14).

7. Kõigepealt selgitan, et tulenevalt PS §-st 28, mis sätestab igäühe õiguse tervise kaitsele, on seadusandjal avar kaalutusõigus, kui kõrget tervisekaitset inimestele pakkuda ja kuidas seda tagada. Seepärast pole üldjuhul võimalik alternatiivsete lahenduste hindamisel lähtuda teiste riikide praktikast. Ka on PS §-st 28 johtuvalt seadusandjale raske ette heita kõrgest tervisekaitsetasemest lähtumist, v.a siis, kui see on ilmselgelt põhjendamatult liialdatud. Avara kaalutlusruumi tingimustes on seadusandja seega üsna vaba kujundama erinevates valdkondades tervisekaitse tagamisele suunatud regulatsioone. Seda ka ravimite müüki puutuvalt.

8. Pärast apteegi asutamispiirangute kehtetuks tunnistamist¹¹ on seadusandja otsinud võimalusi, et maa-apteekide jätkusuutlikkust täiendavalt tagada¹² (vt analüüsi¹³ väljapakutud meetmetele) ning sätestanud täiendavad meetmed apteegiteenuse suunamiseks maale.¹⁴ Arutuse all on olnud ka muud meetmed ravimite piirkondliku kättesaadavuse parandamiseks, sh ravimite väljastamisõiguse andmine arstidele ja enamlevinud käsimüügiravimeid sisaldavate ravimikappide lubamist poodides ja bensiinijaamades.¹⁵

Vt ka Oliver Kask ja Uno Lõhmus, Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne, 2012, kommentaar nr 15 PS §-le 31. Kättesaadav: www.pohiseadus.ee, [otsetee](#).

¹⁰ S.o ravimiseaduse eesmärk vastavalt RavS § 1 lg-le 1.

¹¹ RKÜK 09.12.2013 otsus asjas 3-4-1-2-13. Samas otsuses andis kohus seadusandjale aega, et kehtestada vähese nõudlusega kohtades apteegiteenuse kättesaadavust tagavad meetmed (vt otsuse p 168 jj).

¹² Vt viidatud Riigikogu sotsiaalkomisjoni raport, lk 18-25, pp 8.5-8.11.

¹³ Vt raport „Riiklike toetusmeetmete mõju hindamine maapiirkonna apteekide ja apteegiteenuse püsima jäämisele“, lk 39. TÜ sotsiaalteaduslike rakendusuuringu keskus RAKE, september 2014. Kättesaadav: www.ec.ut.ee, [otsetee](#).

¹⁴ Vt 15.07.2014 jõustunud RavS § 45¹ (ja muudatused RavS §-des 30 ja 46), mis sätestavad apteegibussi ning 01.01.2015 jõustuv RavS § 62¹, mis sätestab apteekri lähtetoetuse vähese nõudlusega piirkonnas.

¹⁵ “Raport kvaliteetse ja jätkusuutliku apteegiteenuse kättesaadavuse tagamisest lähtuvalt õiguskantsleri ettepanekust nr 20 üldapteegi tegevusloa väljaandmise ja muutmise piirangu kohta”, p 8.7. Kättesaadav: www.riigikogu.ee, [otsetee](#).

9. Ravimiabi kättesaadavuse huvides on seadusandja teinud mööndusi apteegiteenuse osutamise tingimustes¹⁶, kuid mitte lubanud käsimüügiravimite müüki väljaspool apteegiteenuse osutamist. Nimelt ei ole viimases nähtud lahendust, mis aitaks seadusandja püstitatud eesmärgi kõige paremini saavutada. Näiteks on Ravimiamet leidnud, et käsimüügiravimite jaemüüki lubamine võiks hoopis halveneda retseptiravimite kättesaadavust, kuna mõned väiksemad apteegid võivad tulubaasi vähenemise tõttu n-ö uksed sulgeda. Ka on leitud, et ravimite müük kauplustes eeldaks lisanõuete kehtestamist, mida vähevõimekad maapoed ei ole valmis täitma,¹⁷ ning ulatuslikku täiendavat järelevalvet (seda tingiks müügipunktide arvukuse kasv ning poepidajate väiksem ravimialane pädevus võrreldes apteekritega).¹⁸ Eespool toodu annab alust arvata, et piiratud ravimivaliku poemüüki lubamine ei parandaks tingimata ravimite kättesaadavust vähese nõudlusega piirkondades, küll aga tooks see kaasa täiendavad kulud ravimiohutuse ja -kvaliteedi tagamiseks. Leian, et võimalike meetmete mõjud sõltuvad suuresti sellest, kuidas seadusandja need kehtestab. Eespool nimetatud ohte saaks vähemalt osaliselt maandada, kui lubada jaemüüki üksnes väga piiratud valik käsimüügiravimeid, vajadusel sätestada täiendavad kauplemisnõuded, tõhustada järelevalvet jne.

10. Olen aga seisukohal, et ravimite jaemüüki lubamisega kaasnevaid ohte ning järelevalvevajadust hinnates ei saa lähtuda üksnes olemasolevast olukorrast, kus väljaspool apteegiteenust pole võimalik legaalselt ravimeid hankida ega jaendada. Ravimite pakkumise laiendamine väljapoole apteegiteenust (jaemüügi võimaldamine ilma apteeki juhatava proviisori järelevalveta) avardaks võimalusi võltsitud ravimite levikuks.¹⁹ Pean seda üsnagi arvestatavaks ohuks, kuna suletud tarneahelas (ravimitootja-hulgimüüja-apteek) on turuosalistel vastastikune kontroll ravimite nõutelevastavuse üle. See kontroll kaoks, kui ravimimüük siirduks laiemasse kaubandusvõrku ning ravimialase pädevusega isikute kätte. Lisaks võiks meede olenevalt sellest, millisena see kehtestatud on, soodustada käsimüügiravimite liigtarvitamist, kahjulike koostoimete ja ravimimürgistuste esinemist jne. Seda vähemalt juhul, kui kaupluses ravimite müümisel ei rakendata apteekidega samaväärseid nõudeid. Tuleb arvestada, et ravimiohutuse alaseid nõudeid, sh ravimite säilitamist puudutavaid ja kõlbmatute ravimitega seotud nõudeid, on apteegiteenuse raames mitte üksnes lihtsam kontrollida, vaid ka praktikas esinevaid probleeme lahendada (nt on tootjal ebakvaliteetseks osutunud ravimit jaemüügist tagasi kutsuda seda keerukam, mida suurem ja mitmekesisem on jaotusvõrk).

11. Eelnevat arvestades ei ole kindel, et isegi piiratud käsimüügiravimite valiku poodi lubamise korral õnnestuks ravimiohutust ja -kvaliteeti sama hästi tagada kui apteegikohustuse kehtides. Seetõttu ma ei näe, et apteegikohustusele oleks vähemalt sama tõhusaid, kuid isikute põhiõigusi vähem piiravaid alternatiive.

¹⁶ Vt põhjendusi üld- ja haruapteekidele esitatavate erinevate nõuete ning väikesaarte erandi kohta 615 SE II juurde, lk 3. Kättesaadav: www.riigikogu.ee, [otsetee](#).

¹⁷ Vt viidatud Riigikogu sotsiaalkomisjoni raporti p 8.11: “[---] Ravimite kogukäibest moodustab retseptiravimite müük ca 80% ja käsimüügiravimite müük ca 20%. Kui me räägime mõningate käsimüügiravimite müügi lubamisest kauplustes, siis jutt on 2–3% ravimite käibest, mis samas toob kauplusele kaasa päris suuri kulutusi, et täita nõuded müügikoha, spetsialisti ja käitlemise kohta. [...] Ravimitega seonduv on üks enimreguleeritud valdkondi, et tagada ravimikasutajate ohutus, ja ei ole kindel, et maapoed, kellel majandustegevus kõige paremini ei lähe, on lisanõuete täitmisest huvitatud. Linnades on apteek aga peaaegu kõikides suurkauplustes, seega puudub vajadus ravimeid müüa ka poes, kus pole võimalik ega otstarbekas apteegiga samaväärset teenust pakkuda. Seevastu küldes pole sageli ka kauplust mitte. [...]”.

¹⁸ Vt samas, p 8.11, Ravimiameti ja prof. Raul Kiiveti arvamused.

¹⁹ Vt samas, p 8.11, Ravimiamet: „[---] Praegu on Eestis ligikaudu 500 ravimimüügikohta ja nende järele valvab 4–5 inspektorit, kes saavad sellega hakkama üksnes seetõttu, et valdkonna ettevõtted on ise võimelised ravimite päritolu kontrollima ja ehtsuse tagama. [...]”.

12. Meetme mõõdukust hinnates leian, et apteegikohustusest tulenev ettevõtlusvabaduse riive ei ole intensiivne. Nimelt ei ole selle piirangu tõttu mõnd ettevõtjat või ettevõtjate gruppi turult tõrjutud sõltumata tema enda omadustest/võimekusest osutada teenust nõuetekohaselt. Apteegiteenuse osutamine on tegevusloakohustusega ettevõtlusvaldkond. Seetõttu ükski isik ei saa nõuda, et tal lubataks apteegiturule siseneda, ilma et ta viiks oma tegevuse vastavusse apteegiteenuse osutamisele seatud tingimustega.

13. Vastates küsimusele, kas apteegiteenuse osutajad on käsimüügiravimite müügiõigust omades võrreldes teiste kauplejatega soodsamas olukorras, tuleb arvestada apteegiteenusega seotud ettevõtlusvabaduse kasutamise tingimusi. Nimelt on apteegiteenuse osutajale pandud tervisepõhiõiguse tagamiseks mitmeid kohustusi²⁰ ning sätestatud nõuded²¹ ja piirangud²², mida tarbijale muid kaupu müüval ettevõtjal ei ole ja mille neile panemine tõenäoliselt kõne alla ei tule, kuna vastasel juhul poleks erisust ravimite apteegis või sellest väljaspool müümisel. Seetõttu ettevõtja, kes soovib valitud ravimeid müüa väljaspool apteegiteenust (nt poes või kioskis), ei ole üldjuhul sarnases olukorras nagu üldapteegi tegevusloa alusel tegutsev ettevõtja, kes peab olema valmis ise valmistama ravimeid, võtma tarbijalt vastu kõlbmatuid ravimeid jne.

14. Eespool toodust tulenevalt leian, et kui seadusandja avaks käsimüügiravimite turu (osaliselt) vabale konkurentsile väljapool apteegiteenuse osutamist, siis looks ta seeläbi konkurentsieelise ettevõtjatele, kellele ei laiene apteegiteenusega seotud nõuded, piirangud ja kohustused. Näiteks kui kaupluses oleks lubatud müüa ravimeid ilma pädeva ja sõltumatu ravimialase nõustamiseta, võimaldaks riik kauplustel konkurentsi mõttes n-ö jänest sõita²³. Seda põhjusel, et nõustamiskohustust täites peaksid apteegid kandma kulusid, mida nende konkurendid saavad oma tegevuses vältida: kui tarbija vajab nõustamist (sh koos- ja kõrvaltoimete tekkimisel või nende ärahoidmiseks)²⁴, saaks ta seda nõustamiskohustusega apteegist, ent ravimi võiks ta osta kauplusepidajalt, kes saab nõustamisega seotud kulude puudumise tõttu pakkuda sama ravimit odavamalt hinnaga.²⁵ Sellisel juhul satuks ravimite müügil eelisolukorda ettevõtjad, kelle tegevus ei anna ravimitarbija seisukohalt tervisekaitselist lisaväärtust. Kirjeldatud juhul võiks ravimite jaemüügiõiguse laiendamine väljapoole apteegiteenust tuua kaasa ettevõtjate ebavõrdse kohtlemise (apteegipidajad vs teised kauplejad).

²⁰ Muu hulgas kaasneb apteegiteenuse osutamisega kohustus nõustada ostjat ravimi õigest ja ohutust kasutamisest ning säilitamisest (RavS § 33 lg 5), kohustus tagada piisav ravimivalik (RavS § 45 p-d 5 ja 8), kohustus pidada arvestust ravimite käitlemise kohta ja esitada Ravimiametile aruandeid (RavS § 45 p 6), kohustus teatada defektsetest või võltsitud ravimitest (RavS § 45 p 7), retseptiravimite pakkumise kohustus (RavS § 33 lg 7 p 1 alusel kehtestatud sotsiaalministri 18.02.2005 määrus nr 30, § 6 lg 5), ravimite valmistamise kohustus (RavS § 32 lg 2), kohustus (sõltuvalt apteegi asukohast) tagada minimaalsed lahtiolekuajad (RavS § 45 p 4¹), kohustused töötajate arvu, kvalifikatsiooni ja koolituse alal (RavS § 29 lg-d 3 ja 4, § 45 p-d 4 ja 4²) jne. Apteegiteenuse osutamisel on tagatud proviisoriharidusega apteegi juhataja kontroll ravimi käitlemise nõuete täitmise üle (RavS § 12 ja § 54 lg 6).

²¹ Muu hulgas on ravimiseaduse alusel kehtestatud tervisekaitsenõuded apteekidele ja nende struktuuriüksustele, apteegiteenuse osutamise tingimused ja kord, ravimite valmistamist, jaendamist ja kontrollimist puudutavad nõuded (RavS § 31 lg 6 p-d 1-3), ravimite säilitamise ning kõlbmatute ravimite käitlemisega seotud nõuded (vt RavS § 34-37) jms.

²² Üldapteegi tegevusloa omamisega kaasnevad erilised tegevusala piirangud (RavS § 42), apteekide tegevuse üldnõuetest (RavS § 31) tuleneb mh piirang kaupadele, mida apteegis tohib müüa (RavS § 31 lg 5).

²³ Vt „free rider or riding“, OECD glossary of statistical terms, kättesaadav: <http://stats.oecd.org>, [otsetee](#).

²⁴ Vt ravimite kõrvaltoime info apteekrile, www.ravimiamet.ee, [otsetee](#). Nõustamine on vajalik ka selleks, et lastele ravimeid valides aru saada, millised ravimid ja mis koguses neile sobivad. Nimelt ei sobi täiskasvanutele mõeldud ravimid alati laste ravimiseks. Prof. Jana Lassi 04.04.2013 loeng Tallinna Ülikoolis, esitlus kättesaadav: www.ut.ee, [otsetee](#). Nõustamine võib olla vajalik isegi [lajalt levinud nohuüriupi](#) puhul, nt kui seda ostetakse tarbimiseks koos teiste ravimitega või lastele.

²⁵ Seesugust mõju märkis ka Konkurentsiamet oma 14.05.2009 ettepanekus konkurentsiolekukorra parandamiseks käsimüügiravimite turustamisel lõpptarbijatele, vt lk 2. Kättesaadav: www.konkurentsiamet.ee, [otsetee](#).

15. Seetõttu olen seisukohal, et apteegikohustuse mõju ettevõtlusvabadusele on kooskõlas põhiseadusega. Märgin aga, et minu käesolev hinnang RavS § 29 lg-te 1 ja 2 põhiseaduspärasusele puudutab käsimüügiravimite jaemüüki üldiselt. Nimelt ma ei pea võimalikuks õiguskantsleri abstraktse normikontrolli volituste raames iga ravimite loetellu kuuluva toote ohutust eraldi analüüsida, mis oleks aga vajalik, et kujundada teadmuspõhine hinnang apteegikohustuse põhjendatusele igal konkreetsel juhul (sh Teie taotluses nimetatud nikotiiniasendusravimite näitel).

16. Lõpetuseks märgin veel, et minu seisukoht ei tähenda, et käsimüügiravimite jaemüügiks ei ole apteekide kõrval kaalumist väärivaid alternatiive. Seni on seadusandja eelistanud laiendada ravimite jaemüügi võimalusi apteegiteenuse raames (selleks on seadustatud ravimite kaugmüük ning apteegibuss üldapteegi struktuuriüksusena). Täiendavalt võib seadusandja kaaluda Teie pakutud võimalust lubada teatud käsimüügiravimite müüki ettevõtjatele, kellel ei ole üldapteegi tegevusluba. Seesuguse võimaluse kaalumisel tuleks aga läbi mõelda kaasnevad põhiõiguste riived, sh hinnata muudatuse mõju tervisepõhiõigusele ning kavandada ravimialaste ohtude maandamiseks vajalikud meetmed.²⁶

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

Kristjan Ots 6938441
Kristjan.Ots@oiguskantsler.ee

²⁶ Mh tuleks selleks luua kauplustele võimalus teatud ravimeid õiguspäraselt hankida ning sätestada erandid apteegiteenuse osutamise nõuetest (või eraldi nõuded ravimite käitlemiseks jaekaubanduses). Lahendada tuleks küsimus, kas väljapool apteeki ravimite müük peaks toimuma tegevusloa alusel ning mis nõuded sel juhul kuuluksid selle tegevusloa kontrolliesemesse jne.